Stockholms universitet

Kursbeskrivning
Lagstiftningslära
(7,5 ECT)

2026-09-29

Allmänt om kursen

Innehåll och målsättning
Kursen i lagstiftningslära (7,5 hp) utgör en kurs inom ramen för masterprogrammet i EU och offentlig förvaltning vid Stockholms univeritet. Kursen utgör den enda kursen på programmet som rör unionens lagstiftningsprocesser, domstolsprocesser och andra norgivningsprocesser som involverar såväl nationella som överstatliga institutioner. Även om samverkan mellan å ena sidan nationella myndigheter, domstolar och offentligrättsliga ordga, och å andra sidan EU:s institutioner och organ, står i centrum, behandlas även relationen till den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (’EKMR’).

Medan all offentlig makt i Sverige utövas i enlighet med EKMR har unionsrätten företräde framför nationell rätt, och omdanar således den nationella rättsordningen, inom ramen för unionens tilldelade befogenheter. Därför är det viktigt att förstå hur dessa internationella åtaganden sätter ramarna för, och får genomslag i, nationell rätt. Medan EKMR-systemet tillhandahåller en kontrollfunktion på så sätt att enskilda och andra konventionsstater kan väcka talan inför europadmstolen mot en konventionsstat som anses bryta mot sina konventionsåtaganden, utvecklas unionsrätten till stor del genom lagstiftningsakter som precisera hur olika intressen ska vägas mot varandra och genom svar på frågor från nationella domstolar i förhandsavagöranden. EU-lagstiftningen preciseras ofta genom generellt tillämpliga åtgärder av den Europeiska kommissionen som får en lagstiftningsliknande effekt (kommitttologi). Allmter preciseras EU-lastiftfningen även genom riktlinjer och teknikstandards.

På kursen i lagstiftningslära sätter vi oss in i samverkan mellan olika aktörer på EU-nivå och nationell nivå i de olika normgivningsprocesserna, samt i hur reglerna genomförs och vid behova kan hävas eller ogiltigförklara om de inte uppfyller samstämmighetskravet.

Stockholms universitet

Förväntade studieresultat

Kunskap och förståelse
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa kunskap om och förståelsen för förhållandet mellan EU:s rättskällor och nationella rättskällor ur ett konstitutionellt perspektiv
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för lagstiftningsprocessen i Sverige,
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för lagstiftningsarbetet på EU-nivå och Sveriges riksdags, regerings och myndigheters delaktighet i det arbetet,
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för EU-domstolarnas roller och samverkan med nationella domstolar,
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för relevanta teorier om rättens legitimitet och utformning.

Förmågor och färdigheter
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa förmåga att kritiskt och självständigt analysera rättsliga problem avseende normgivningsprocesser på nationell och överstatlig nivå inom ramen för unionens tilldelade befogenheter med god språklig precision,
- Visa färdighet att förklara en normativ slutsats.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa förmåga att bedöma tillämpningen av unionsrättens källor i nationella domstolar och EU-domstolarna,
- visa förmåga att bedöma rättens legitimitet och utformning med tillämpning av relevanta teorier.

Undervisning

Undervisningen ges i form av föreläsningar och seminarier.

Kunskap och förståelse
Undervisningen syftar i första hand till att ge studenten grundläggande kunskaper om och förmåga att använda de relevanta rättskällorna och tillämpa den europarättsliga metoden. Studierna är organiserade så att studenten genom att läsa kurslitteraturen och gå på föreläsningar inhämtar grundläggande kunskaper inom valda delar av europarätten för att sedan tillämpa dessa kunskaper vid seminarieövningar.

Seminarierna bygger på arbete i basgrupper. Basgrupper publiceras i Canvas. Vid varje seminarium kommer en av basgrupperna presentera en analys på ett givet tema. Övriga basgrupper tilldelas uppgifter att ställa frågor ur ett på förhand givet perspektiv.

Stockholms universitet

Inför varje seminarium där den generella dispensen inte nyttjas (se nedan under obligatorier) ska studenten alltså förbereda en uppgift tillsammans med övriga medlemmar i basgruppen. Varje student ansvarar själv för att söka material och förbereda sig inför varje seminarietillfälle.

Närmare bestämt är avsikten med seminarierna att ge studenten ökad kunskap om och förståelse för (i) förhållandet mellan EU:s rättskällor och nationella rättskällor ur ett konstitutionellt perspektiv, (ii) lagstiftningsprocessen i Sverige, (iii) lagstiftningsarbetet på EU-nivå och Sveriges riksdags, regerings och myndigheters delaktighet i det arbetet (iv) EU-domstolarnas roller och samverkan med nationella domstolar, (v) relevanta teorier om rättens legitimitet och utformning.

Färdighet och förmåga
Färdigheter och förmågor att kritiskt och självständigt analysera rättsliga problem avseende normgivningsprocesser på nationell och överstatlig nivå inom ramen för unionens tilldelade befogenheter med god språklig precision tränas i samband med seminarierna. Särskilt genom basgruppens muntliga presentation vid ett seminarium visas färdigheten att förklara en normativ slutsats.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
Vid seminarierna ges träning i förmågan att bedöma tillämpningen av unionsrättens källor i nationella domstolar och EU-domstolarna, samt i att bedöma rättens legitimitet och utformning med tillämpning av relevanta teorier.

Närmare om lärandeaktiviteterna

Föreläsningarna
Föreläsningarna består främst av föreläsningar inom unionsrätt. EU-institutionerna behandlas såväl som lagstiftnings- och domstolsprocessen. Särskild vikt fästes vid rättskällorna och deras effekt i ”nationell” svensk rätt. Dessa kunskaper förankras även i föreläsningar om materiell unionsrätt, såsom fri rörlighet av varor och personer. Åtminstone vid en föreläsning berörs även EKMR:s rättsliga och institutionella ramverk.

Seminarierna

1) *EU:s lagstiftningsförfarande*: På seminariet presenterar en basgrupp sitt val av lagstiftfningsförfarande och därmed engagemanget av nationella offentligrättsliga organ. Övriga basgrupper tilldelas uppgifter att ifrågasätta valet. Alla deltatagare ska ha förberett samtliga uppgifter i seminarieövningen innan seminariet börjar.

2) *Nationalekonomiska aspekter av unionslagstiftningen*: På seminariet presenterar en basgrupp sitt val och förslag till utformning av en lagstiftningsakt baserat på

Stockholms universitet

en viss teori. Övriga basgrupper tilldelas uppgifter att ifrågasätta valet baserat på andra teorier.

3) *Genomförande i nationell rätt*: På seminariet presenterar en basgrupp sin normativa slutsats avseende genomförandet av en unionåtgärd i nationell rätt. Med andra ord diskuteras förhållandet mellan nationella rättskällor och unionsåtgärden. Övriga basgrupper tilldelas uppgifter att ifrågasätta valet. Alla deltatagare ska ha förberett samtliga uppgifter i seminarieövningen innan seminariet börjar.

4) *Tolkning och tillämpning av lagstiftningskter*: På seminariet presenterar en basgrupp förslag på hur nationella myndigheter och domstolar bör tolka och tillämpa en lagstiftningsakt och behovet av att begära ett förhandsavgörande från en EU-domstol. Övriga basgrupper tilldelas uppgifter att ifrågasätta analysen. Alla deltatagare ska ha förberett samtliga uppgifter i seminarieövningen innan seminariet börjar.

5) *Unionslagstiftningens giltighet*: På seminariet presenterar en basgrupp sin analys av huruvida en EU-rättsakt är giltig och föreslår eventuell åtgärder för att häva rättsakten. Övriga basgrupper tilldelas uppgifter att ifrågasätta analysen. Alla deltatagare ska ha förberett samtliga uppgifter i seminarieövningen innan seminariet börjar.

För godkänt resultat på kursen krävs att studenten får godkänt på sin del av basgruppens presentation. Vidare krävs aktiv närvaro på varje seminarium vilket innebär att studenten förväntas delta aktivt i diskussionerna även på de seminarier där studentens basgrupp inte håller en presentaion. Således förväntas alla studenter komma väl förberedda till varje seminrieum, så att en givande diskussion kan genomföras.

Inför seminariet ska studenten ha tagit del av relevanta föreläsningar, ha ökt efter angivet seminariematerial (angivna rättsfall och artiklar, angivna avsnitt i kurslitteraturen, etc.) och försökt lösa de tillämpningsuppgifter som behandlas vid respektive tillfälle. Studenten ska vidare ha diskuterat seminarieuppgiften inom sin basgrupp.

Seminarieundervisningen bygger helt och hållet på studenternas diskussion och analys. Det är därför helt avgörande att studenten kommer noga förberedd till undervisningstillfället. Några ”miniföreläsningar” kommer inte att hållas av lärarna.

Stockholms universitet

Krav för deltagande i undervisningen

Registrering
En student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen. Registrering sker genom obligatorisk webbregistrering. Du som är antagen till Juristprogrammet tackar ja till den erbjudna platsen via obligatorisk webbregistrering i Ladok för studenter. Du som är antagen kommer att få ett e-postmeddelande.

Omregistrering
Omregistrering på kursen görs av kursadministratören.

Avregistrering
Studenter som av olika anledningar inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig inom tre veckor efter kursstart. Detta görs via ditt studentkonto i Ladok. Detta är av stor vikt då ni på så sätt räknas som förstagångsregistrerade när ni registrerar er nästa gång och därmed är garanterade en plats i gruppundervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag.

Obs! Avregistreringar kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information!

Gruppindelning
För att kunna anmäla dig till en grupp måste du vara registrerad på kursen. De studenter som inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja en plats i en grupp först. Tiden för registrering anges på kurshemsidan. För omregistrerade finns det möjlighet att delta i gruppundervisningen endast i mån av plats samt efter principen "först till kvarn".

Studieanvisningar

Kurslitteratur:
• Bernitz/Kjellgren/Bergström, Europarättens grunder 8:e upplagan 2026 (huvudbok, kapitel specificeras), 544 sidor (Bernitz & Kjellgren, Europarättens grunder, 7 uppl., 2022, 527 sidor, kan accepteras).

• Åhman, Regeringsformen och europarätten, Norstedts juridick, 2023, 116 sidor.

• Granmar, Sweden, Fundamental Rights and the EU Charter, Extrakt ur antologi, On the relation between the EU charter of fundamental rights and national fundamental rights: A comparative analysis in the European multilevel court system [ed]

Stockholms universitet

Alexander Heger; Moritz Malkmus: Springer, 2024, 30 sidor, kostnadsfritt.

Kompendier:
- Seminariekompendium i Europarätt, senaste upplagan. Kompendiet måste vara försett med Juridicums originallogotyp.
- Lagtextkompendium, senaste upplagan. Kompendiet måste vara försett med Juridicums originallogotyp.

Övrigt material
Det material som föreläsare använder, såsom Power-Point bilder, kommer att finnas tillgängligt på kursens hemsida. Observera dock att inte alla föreläsare använder sådana audiovisuella hjälpmedel.

Obligatorier

- Obligatorisk närvaro på det sminarium på vilket basgruppen håller sin presentation. Närvaro på ett annat seminarium än det seminarium på vilket basgruppen presneterar sitt arbete är ej tillräckligt för att uppfylla närvarokravet om inte gruppbyte eller dispens har medgivits i förväg. I övrigt gäller aktiv närvaro vid 75% av seminarierna. Med aktiv närvaro avses att studenten deltar i seminariet för den grupp i vilken hens basgrupp ingår och kommenterar på presentationen utiftån det perspektiv som gruppen fått i uppdrag att företräda.
    - Generell dispens gäller från högst två av seminarierna.
    - Om närvarokravet ej uppfyllts får studenten omregistrera sig på kursen och fullgöra de obligatorier som ej har fullgjorts under den termin som studenten ånyo har registrerat sig på.
- Ett resultat som motsvarar minst kraven för godkänt resultat på en skriftlig tentamen (tentan). Om resultatet ej motsvarar dessa krav på ordinarie tenta ges ett till tillfälle att tentera kursen (omtenta). Därefter måste studenten omregistrera sig på kursen.

Närmare om tentan

Tentans struktur
Tentan består av två eller fler frågor. Frågorna är inriktade på rättskällor, normgivningsprocesser, och metod men kan ha olika karaktär. De kan t.ex. bestå i en kortare rättsfallsanalys (av ett fall som inte studerats under kursen men som tar upp frågor som behandlats under kursens gång), öppna frågor om olika begrepp eller vetenskaplig grund, givna problem i fiktiva scenarier som ska lösas på ett adekvat sätt, eller essäfrågor där studenten skall analysera en aktuell företeelse i ljuset av relevanta källor, etc.

Stockholms universitet

Tillträde till examination
För tillträde till tentan krävs att studenten är registrerad på kursen.

Anmälan till tentamen
Tentamensanmälan ska göras senast tio arbetsdagar före dag för tentamen. Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen. Studenter som inte anmält sig kan inte beredas plats på tentamen. Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betyg få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursasministratören i samband med kursstart.
Studenter med behov av särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning ska anmäla detta i Ladok i samband med tentamensanmälan. Observera att anmälan om särskilt stöd måste göras innan tentamensanmälan stänger i Ladok (se även nedan under Funktionsnedsättning).

Handlingar som ska medtas vid tentamen (för det fall salstenta tillhandahålls)
Till tentamen ska vanligtvis godkänd id- handling. Som godkänd id-handling räknas:
• giltigt internationellt pass (ej provisoriskt),
• giltigt svenskt körkort,
• giltigt svenskt nationellt id-kort,
• giltigt SIS-märkt id-kort eller id-kort från statlig myndighet i Sverige (t.ex. Skatteverket), och
• giltigt nationellt id-kort från EU/EES/Schengen-land.

Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler
Vid tentamen tillämpas examinationsalternativ 3.
Anteckningar i kurslitteraturen och utskrifter av Power Point presentationer och annat underisningsmaterial som används på kursen, samt lösblad med egna anteckning utan annan text är tillåtet att ta med på tentan. Annat material får ej medtas på tentan. Förekomsten av otillåtna hjälpmedel, såsom gamla tentor och gamla tentasvar, samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Inlämning av tentamen
- Tentamen är digital och skrivs online genom Stockholms universitets examinationsplattform Inspera.
- Välj aktivt om ni ska lämna in tentasvaren eller lämna in blankt.

Betyg

Alla registrerade studenter har rätt att få betyg på tentan enligt den sjugradiga betygsskalan (A-F).

Stockholms universitet

A (Utmärkt)

- Studenten har genom tentan visat utmärkt kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat utmärkt värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

B (Mycket bra)

- Studenten har genom tentan visat mycket god kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat mycket god värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

C (Bra)

- Studenten har genom tentan visat god kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat god värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

D (Tillfredsställande)

- Studenten har genom tentan visat tillfredsställande kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat tillfredställande värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

E (Tillräckligt)

- Studenten har genom tentan visat tillräcklig kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat tillräcklig värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

Fx (Otillräckligt)

- Mindre brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

Stockholms universitet

F (Helt otillräckligt)
- Större brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

Begäran om omprövning:
Begäran om omprövning lämnas på särskild blankett till kursadministratören. Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentamen måste bifogas.

Funktionsnedsättning

Allmänt
Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.
För att ta del av stödet som erbjuds måste du göra en ansökan. Detta gör du genom att logga in i systemet Nais via länk på studentavdelningens hemsida och fylla i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste du bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Du hittar hemsidan via Stockholms universitet > Utbildning > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar
När ansökan är mottagen kontaktas du av studentavdelningen för att boka ett personligt möte.
Du som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med din institutions kontaktperson och lämna in det intyg som studentavdelningen utfärdat. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: *viktoria.pettersson@juridicum.su.se*.

Examination
Observera att du inom tiden för tentamensanmälan i Ladok måste ansöka om stöd för den aktuella tentamen. Om du inte gör ansökan i Ladok kan stödåtgärder inte beviljas för den aktuella tentamen. För stödåtgärder som löper över hela kursen, exempelvis anteckningsstöd, eller för mer ingripande stödåtgärder, exempelvis att dela upp tentamen, behöver du dessutom i god tid, och senast vid kursstart, kontakta aktuell kursadministratör och meddela att du önskar använda dessa stödåtgärder.

Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursutvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursutvärderingen övervägs alltid noga.